

Europos PET lyderė – Lietuvoje, ir tai ne atsitiktinumas

Publikuota: 2018-03-07

🕒 Atnaujinta 2018-03-07 11:57

Eglė Markevičienė

„Verslo žinios“

(https://www.vz.lt/autorius/egle-markeviciene)

„Retal“ grupė PET gamybos plėtrai rinkosi tarp Belgijos, Lenkijos, Anglijos, Australijos, tačiau 50 mln. Eur vertės projektas įgyvendintas grupės įmonėje „Neo Group“ iš Klaipėdos.

Paulius Ambrazaitis, „Polymers Trading International AG“ ir UAB „Neo Group“ vadovas, interviu VŽ tai vadina Klaipėdos LEZ efektu ir pavyzdžiu, kaip veikia tinkama valstybės pagalba, – ji davė impulsą Lietuvai tapti vienu didžiausių Europos PET pramonės centrų.

Nuo sausio pasikeitė jūsų pareigos – pradėjote vadovauti Šveicarijoje įkurtai įmonei „Polymers Trading International AG“. Ką reiškia šis karjeros posūkis?

Tai nauja įmonė, kuri užsiima visos „Retal“ grupės, kuriai priklauso ir Klaipėdos „Neo Group“, žaliavos pirkimu ir PET produkcijos perpardavimu. Vis dar pasėdžiu ir „Neo Group“ vadovo kėdėje – Ruslanas Radajevas, ligšiolinis gamybos vadovas, įmonės direktoriumi paskirtas visai neseniai. Dar neišsirinkome ir naujos valdybos.

Centralizuoti „Retal“ grupės pirkimus buvo nutarta dėl to, kad esame itin stambūs polietilentereftalato (PET) žaliavos ir PET pirkėjai – užtektinai didelė jėga, kad galėtume uždirbti papildomai, sukurdami daugiau vertės sau ir savo klientams. „Retal“ grupės gamyklos veikia daugelyje ES šalių, Rusijoje, JAV, tačiau iki šiol pirkimai joms buvo organizuojami atskirai. Dabar jie optimizuoti ir patikėti vienai komandai, kuri dirba Šveicarijoje.

Ši šalis buvo pasirinkta pirmiausia dėl geresnio finansavimo prieinamumo, finansinių produktų įvairovės. Tarkime, Lietuvoje tokios veiklos plėtoti negalėtume, nes kalbama apie didelius finansinius srautus. Mažesniems bankams esame tiesiog per dideli.

PET granulių gamintoja „Neo Group“ Klaipėdoje baigia įgyvendinti 50 mln. Eur vertės gamybos plėtros projektą. Kada bus paleista naujoji linija, kaip keisis įmonės padėtis rinkose?

Planuojame, kad gegužę. Tada „Neo Group“ pajėgumas bus beveik 500.000 t PET granulių per metus. Per praėjusius metus dirbdami visu pajėgumu pagaminome 328.000 t granulių.

Su nauja linija būsimė didžiausias Europoje PET fabrikas ir antra pagal dydį PET gamintoja ES – po „Indoramos Holdings“, kuriai priklauso ne tik Klaipėdos UAB „Orion Global PET“, bet ir fabrikai Lenkijoje, Nyderlanduose, Ispanijoje.

Paleidus naująją liniją, pardavimo mastas, žinoma, didės, o koks bus uždarbis, priklausys nuo maržų.

Pastarieji keleri metai „Neo Group“ buvo labai geri. Pernai mums padėjo dviejų PET industrijos grupių patiriami finansiniai sunkumai – abi jos ėmėsi didelių projektų, kurie vėlavo ir viršijo biudžetus. Dėl to kelios gamyklos sustabdė darbą, dabar yra restruktūrizuojamos ir parduodamos.

Tai pakeitė pasaulinį pasiūlos balansą, o mums tai buvo naudinga. Todėl manome, kad su naująja linija įsijungsime geru laiku ir į rinką galėsime įeiti gana lengvai.

Kokie buvo „Neo Group“ 2017 m. finansiniai rezultatai?

Pardavimo pajamos – apie 406 mln. Eur (2016 m. įmonės apyvarta siekė 350 mln. Eur – VŽ), grynasis pelnas – apie 15 mln. Eur.

Kas lėmė, kad PET gamybos plėtrai „Retal“ grupė pasirinko Klaipėdą?

Buvo svarstomi įvairūs būdai – pradedant Belgija, Lenkija ir Anglija, baigiant Australija. Galiausiai apsispręsta investuoti Klaipėdoje. Svarbiausias argumentas buvo saugumas – čia turime savo žmones, todėl lengviau kontroliuoti procesus. Tai atsveria galimą sutaupymą kitose šalyse. Skaičiavome, kad investavus arčiau klientų, pvz., Belgijoje ar Lenkijoje, reikėtų mažiau mokėti už produkcijos transportavimą, kiek mažiau – už žaliavą. Tačiau viską pasvėrę pamatėme, kad skirtumai nėra dideli, o pranašumų daugiau.

Tai pavadinčiau Klaipėdos LEZ efektu: valdžia pasiūlė tam tikrų lengvatų, todėl čia buvo sukurta bazė. Dabar labiau apsimoka ją plėsti, o ne mokytis dirbti naujoje šalyje, bandyti perprasti povandeninius niuansus, kurių esama visur.

Galėčiau palyginti PET industriją Lietuvoje ir Turkijoje: turkai anksčiau importavo daug PET, tačiau valdžia uždėjo didelius muitus į šalį importuojamam PET ir pradėjo kurti vietos gamybą. Dabar Turkijos PET pramonė pradėjo kurti papildomą vertę eksportuodama produkciją.

Matyčiau dėsnį – kai valstybė žengia pirmą žingsnį ir pasiūlo efektyvią pagalbą, procesai įsisiūbuoja, investicijos limpa viena prie kitos.

„Neo Group“ ir „Orion Global PET“ fabrikai yra kaimynystėje ir gamina beveik identišką produkciją. Ar tokia padėtis nemažina abiejų gamintojų konkurencingumo?

Savo produkcija, žinoma, konkuruojame, bet iš principo vietos rinkose užtenka abiem. Konfliktinių situacijų nėra, priešingai – būdami kaimynai vieni kitus palaikome. Yra buvę, kad paskoliname vieni kitiems žaliavos, jei kuriai gamyklai jos pritrūksta. Buvo sugedusi kaimynų įranga – paskolinome, kol jiems ji buvo pakeista.

Kai kaimynui blogai, tau nuo to geriau nepasidarys, o vieną gražią dieną ir pats gali atsidurti keblioje situacijoje ir nebus iš ko prašyti pagalbos.

Kaip atsitiko, kad Klaipėda pritraukė tokius stambius PET gamintojus kaip „Neo Group“, „Orion Global PET“, vėliau – plastiko plėvelės gamintoją „Retal Baltic“?

Manau, dėl to, kad gerai dirba Klaipėdos LEZ. Dabar sunku pasakyti, kaip sutapo, kad į Klaipėdos LEZ beveik vienu metu atėjo du stambūs investuotojai į PET gamybą. Kiek teko girdėti, tuometiniai bendrovių akcininkai, priimdami sprendimus, apie kitos bendrovės

projektus Klaipėdoje nežinojo.

Dėl šio sutapimo Lietuva šiandien tapo viena didžiausių Europoje PET granulių gamintojų. Galima drąsiai sakyti, kad čia susikūrė PET ir plastiko pramonės hub'as, traukiantis naujus verslus.

Kokį skaičiavote PET paklausos potencialą, kai ryžotės investuoti į „Neo Group“ plėtrą?

Europos rinkoje PET paklausa auga vidutiniškai 3% per metus, PET importas į ES pernai sudarė apie 700.000 t.

Mes pradedame gaminti papildomai 160.000 t PET, kalbų apie naujų PET gamybos pajėgumų statybas Europoje kol kas negirdėti. Atrodo, vietos rinkoje tikrai yra.

(<https://www.vz.lt/apps/pbcsi.dll/storyimage/VZ/20180307/PREMIUM/180309707/EP/1/1/EP-180309707.jpg&maxW=1500&AlignV=top&lastmodified=20180314100943&imageversion=Horizontalus>)

Kaip stipriai „Neo Group“ jaučia užsienio šalių konkurentų spaudimą?

Mūsų įranga – nauja, manome, kad esame vieni konkurencingiausių gamintojų ES. Tai leidžia pasiekti tokį efektyvumą, kuris leidžia išgyventi. Tačiau šiuo metu beveik neliko apribojimų importuojant PET į Europos Sąjungą. PET iš Turkijos, Indonezijos, Malaizijos į ES įvežamas su nuliniu muito tarifu, Kinija turi 6,5% tarifą. Vienintelei Indijai, kurios valdžia taikė subsidijavimo schemas, muitai didesni. Tačiau šiuo metu vyksta muitų peržiūra. Indija yra rimta grėsmė ES gamintojams – jei muitai būtų sumažinti, jie greičiausiai taptų didžiausi importuotojai.

Mūsų akimis, didžiausia ES bėda ta, kad čia nėra bendros nuomonės, ar reikia turėti vietinę PET industriją. Oficialiai deklaruojama, kad jos reikia, bet kartu Briuselis deklaruoja laisvą prekybą. Kartais tai sunkiai suderinama.

Dabar importo į ES ribojimų beveik nebeliko, o Kinija ar Indija turi didžiulius perteklinius gamybos pajėgumus, kinai dirbtinai dempinguoja kainas.

Arba apyvartiniai taršos leidimai (ATL) – mokestis už taršą šiltnamio dujomis, kurį turi mokėti ES šalių pramonė. Importo mokesčiuose neatsispindi, kad indiškas ar egiptietiškas PET gaminamas šildymui naudojant anglis, vieną taršiausių kuro rūšių. Pvz., „Neo Group“ turėjo investuoti į biokuro katilinę, kad sumažintų šiltnamio dujų emisijas.

ES kelia ambicingus ekonomikos be atliekų tikslus, formuluojami plastikų strategijos, kuria siekiama smarkiai padidinti plastiko perdirbimo mastą, siekiai. Kaip nauji reikalavimai gali pakeisti PET pramonę?

Kol kas sunku pasakyti, kokie bus konkretūs pokyčiai. Plastikams nustatytos bendros gairės, ko norima pasiekti 2020–2030 m. Vis dar aiškinamasi, kaip tikslai bus traktuojami ir skaičiuojami.

Perdirbamos žaliavos procentai PET atveju jau yra pasiekti – PET yra puikiai perdirbama medžiaga. Bet dar neaišku, ar jie bus skaičiuojami su kitais plastikais, ar atskirai, ar PET produkcija turėtų būti perdirbama į PET žaliavą, ar ją perdirbus bus galima gaminti kitą produkciją – sintetinį pluoštą, padangas ir kt.

Technologijos, kad PET gamintojas galėtų antrinę PET grąžinti į savo gamybos procesą, jau yra. Tai galėtų daryti ir mes, tačiau šiandien tam nėra ekonominės logikos: Lietuvoje surenkama per mažai PET pakuočių, todėl, matyt, reikėtų antrines žaliavas vežtis kur nors iš Europos, o pagamintas granules gabenti atgal. Tai brangi logistika ir didelės emisijos.

Visos šios idėjos veikia tik tada, kai yra ekonominė logika arba nustatomi tokią veiklą skatinantys mokesčiai. EK turės rasti tokias schemas, antraip viskas liks deklaracijos.

Kokios plėtojamos naujos technologijos, galinčios pakeisti PET pramonę?

PET technologijos ir produktas gana tobuli ir laiko išbandyti, didelių pokyčiai čia vargu ar galima tikėtis.

- **Dalius Gesevičius: amatininkų daugėja, bet jiems gerai tik šiandien**
(<https://www.vz.lt/nekilnojamasis-turtas-statyba/2018/03/04/dalius-gesevicius-amatininku-daugeja-bet-jiems-gerai-tik-siandien>)
- **Interviu su nauju bankų veidu Zalatoriumi: nuo prošvediškumo iki „fintech“ vyrukų**
(<https://www.vz.lt/rinkos/2017/11/23/interviu-su-nauju-banku-veidu-nuo-prosvediskumo-iki-fintech-vyruku>)
- **„Lukoil“ vadovas mano, kad sankcijos Rusijai galios dar bent dešimtmetį**
(<https://www.vz.lt/energetika/2017/10/13/lucoil-vadovas-mano-kad-sankcijos-rusijai-galios-dar-bent-desimtmeti>)

Po truputį rinka, ypač Europoje, linksta link tokio produkto, kuris greičiau išsilydo, lengviau absorbuoja šilumą, todėl reikia mažiau energetinių sąnaudų išpūsti buteliui. Mums tai nekelia problemų – galime gaminti ir vienokį, ir kitokį produktą, viskas priklauso nuo paklausos.

Pastaruoju metu ore sklindo iš biožaliavų – cukranendrių, biokuro skiedrų – gaminamo PET idėja. Domėjimės, ką gali pasiūlyti biomasės technologiją plėtojantys suomiai, ir pamatėme, kad kol kas tai brangus procesas, o norint biožaliava pakeisti iš naftos gaminamą žaliavą, reikėtų didžiulių biomasės kiekių.

Šie produktai yra brangūs ir kol nebus rimtų mokestinių iniciatyvų, šių technologijų ateitis atrodo miglota.

Kol kas panašu, kad pagrindinė kryptis išliks didesnis PET surinkimas ir antrinis jo panaudojimas. Nežinau, kiek tai gali paliesti „Neo Group“. Pirminių ir antrinių žaliavų sumaišymas ruošinių gamybai yra gana sudėtingas – daugiau antrinių žaliavų reiškia ir didesnę broko tikimybę. Tikėtina, kad dideli PET gamintojai ateityje gali pradėti maišyti žaliavas, sudėję visus įmanomus filtrus, kad nenukentėtų kokybė. Bet mokestinė aplinka turėtų užtikrinti pakankamą kainų skirtumą, kad apsimokėtų prisiimti broko riziką.